

З ПЕРША- МАЕМ, ТАВАРЫШЫ!

Літаратурна- Мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 34 (2188)
30 красавіка 1967 г.
НАДЗЕЛЯ
Цана 4 кап...

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

МІР, ПРАЦА, МАЙ

Вось і зноў прыйшоў Першамай... Прыйшоў з сонцам, з птушным граем, са звыклімі вяснянкамі. Ідзе, гудзе зліпы шум! У ім радасць абуджэння зямлі, радасць нараджэння — усёбдымная чалавечая радасць. Плім сонцу, плім жваціце спавае ў паднябессі жаўрук, брэцця звончы крышталёвыя крывіцы, вольна цянуць раснутыя рэкі... Усё гэта — Першамай!

Ва ўсе куточки зямнога шара ўладна кроцьчы ён. І ўсюды працоўныя людзі сустракаюць яго з радасцю. Мільёны натруджаных рук сплятаюцца ў адзіну магутную лічугу. Мір, праца, братэрства — вось дэвіз усіх сумленных людзей зямлі.

Святая шчасця, малодсці прыходзіць і Мая на нашу родную савецкую зямлю.

Мы ведаем, як яно, гэтае свята, заўтра пачнецца. Нас прыпятаюць урачымі пазіўнымі сталіцамі Радзімы — Масквы. Як весні гом, прагмыцця артылерыйскія салюты... У гонар нашых перамог, у гонар савецкага чалавека!

Звон аркестраў, пошак барабанаў, чоткія стрэлы парадаў... Мора сцягоў, транспарантаў, вятан, усмешак... Гэта наш светлы Першамай!

Сімавіліца, што звычайна народнае святочнае шасце пачынаюць дзеці. Кроцьчы будучыня, шчаслівае, гаманкае. Ярка палымнеюць на грудзях піанерскія галышткі.

Пройдуць тыя, каго мы пашчотна называем «ленінскай гвардыяй». Шмат аб чым яны могуць расказаць! Аб першых маб'юках, барыкадах... Яны хадзілі на штурм Зімяга, імчалі з шаблямі ў грозных бойках, прабіраліся ў Кранштат на лёдзе... Яны памятаюць першыя пяцігодкі, Днепрагэс і Магнітку... Гэта жывая гісторыя нашай краіны, гэта яе творцы. Дык паклонімся ім нізкім паклонам!

Першамай... Сялета ён адметны тым, што яго наш народ адзначае ў любімым годзе. Рапарты працоўных перамог, якія велічна працягуць людзі па вуліцах і плошчах, адрасаваныя слаўнаму 50-годдзю Савецкай ўлады.

Якіх небылых вышынь дасягнула наша краіна за паўстагоддзе! Калі рабочы клас узняў у свае рукі ўладу. Ул. І. Ленін адрэзав ж пачаў распрацоўку плана будаўніцтва сацыялізма. Многім заходнім «знаўцамі» гэты план здаваўся утопічным. Але сацыялістычная ява перамагла!

У перыяд вайны фашысцкія вартары разбурылі і спалілі звыш 70 тысяч нашых гарадоў і вёсак, ператварылі ў груды руін тысячы прадпрыемстваў, пакінулі без жылля дзесяткі мільёны людзей. Міжнародная рэакцыя тады зпарадна пацрала рукі, маўляў, не скоро адноўць Савецкі Саюз народную гаспадарку, і зноў — у каторы рас! — пралічыліся ворагі сацыялізма.

Яскравым сведчаннем буйных перамог Савецкай ўлады з'яўляецца і наша Беларусь. Край багат, адвечнай цемры стаў краем магутных заводаў, фабрык, электрастанцый, высокай культуры.

Беларусь у новабудулях, Беларусь у росквіце. І яно не верыцца, што яна нейкіх дваццаць гадоў назад ляжала ў руінах і папалішчах. Не верыцца, што вецер гоісаў па разбураных ушчэнт вуліцах нашай сталіцы — Мінска. Колыі энергіі, колыі мужнасці трэба было, каб аднавіць нашу сталіцу, зрабіць яе горадам-прыгажуню з самымі сучаснымі прадпрыемствамі, устаноўамі!

Сялета вяртанне Мінск будзе святкаваць свой 900-гадовы юбілей. І заўтра, як і ва ўсіх гарадах нашай краіны, працоўныя Мінска выйдуча на вуліцы, плошчы, будуць рапартаваць аб сваіх дасягненнях.

Першамай... Ён пачне ў нас упадарнае шасце з Дзельнага Усходу. Будзе рупліва, як дбайны гаспадар, аглядаць галкі заводаў, небяспечныя гоні. Магчыма, не ўсюды будзе сонечнае надор'е. Але свята будзе праміслівым ад зары сцягоў, ад яркіх людскіх усмешак.

У першамайскіх калонах пройдзе разам з усімі вялікай армія дзеячоў культуры, літаратуры і мастацтва нашай краіны. Яны таксама будуць рапартаваць аб сваіх дасягненнях — у кнігах, карцінах, фільмах. Кожны з нас успрыняў вестку аб прысаенні звання Герояў Сацыялістычнай Працы групам пісьменнікаў які новы клопат партыі і ўрада аб савецкіх літаратарах, як прызнанне іх вялікіх заслуг у камуністычным будаўніцтве.

На новыя творы, новыя здзяйсненні натхняюць работніку культуру, літаратуру і мастацтва палымныя заклікі партыі.

— Работніку культуры! Сустранем юбілей Валікага Кастрычніка новымі дасягненнямі ў развіцці сацыялістычнай культуры! Палымныя культурнае абслугоўванне савецкіх людзей, пашыраюць і ўмацоўваюць матэрыяльную базу культуры!

— Дзеці літаратуры і мастацтва! Змагайцеся за партыйнасць і народнасць, высокую ідэінасць і мастацкае майстэрства твораў! Ярчай аднострэўваюць веліч і прыгажосць гераічных спраў савецкага народа, яго палымныя патрыятызм, барацьбу за перамогу камуністычных ідэяў!

Першамай... Свята міру і працы. І болей сціскаюцца сэрцы савецкіх людзей, калі прыходзіць новы і новы весткі пра разбой амерыканскіх імперыялістаў у В'етнаме. Тысячы і тысячы ахвар яны не ўбачаюць умо сонца, кветак у дзень Першамай. Яны кіліччы жывыя згубіваюць шчасце свае калоны, не даць разгарэцца полымю новай сусветнай вайны.

Не даць разгарэцца полымю новай вайны! — гэтым глыбока чалавечым клопатам была прасянута работа Канферэнцыі камуністычных і рабочых партыя на пытаннях бяспекі ў Еўропе, якая адбылася ў Карлавах Вараш.

«Вайна ў В'етнаме ўяўляе сабой сёння самую сур'ёзную пагрозу для ўсёгаўнага міру», — сказаў у сваім выступленні на Канферэнцыі Генеральны Сакратар ЦК КПСС Л. І. Брэжнёў. — На ўсіх кантынентах вільзюрыя масы людзей розных класаў, вераванняў і пераконанняў патрабуюць ад ЗША спыніць бомбардзіроўкі ДРВ, спыніць вяршчы ў В'етнаме».

Амерыканскі імперыялізм працягвае свае шчупальцы і ў Еўропу. Тут ён знаходзіць для сабе добрую заўручцыю — Федэратыўную Рэспубліку Германія. Сёння яны — галоўныя падальшчыкі вайны. Бяспэка ў Еўропе патрабуе яшчэ мацней згуртаваць рады сацыялістычнага лагера, братніх партыяў, усіх сумленных людзей.

Першамай... пара абуджэння, пара цвіцення. Выйдзі ў поле, прайдзі лесам... ты адчуеш, убачыш, як ажывае, як набіраецца моцы прырода. Густой зялёнай шчоткай ляжаць жытнівыя палеткі, падаюць зярняты ў раллю...

Ідзе, гудзе зялёны шум... Майскі вецорак ласкава прабягае па першай зялёнай дрэў, майскі дожджык развешае на іх серабрыстыя каралі. Быццам зашмелі ад водару птушкі, заліваюцца на ўсе лады. Усё гэта неаддзельнае ад урачыстага свята — 1 Мая. Багатае і радаснае, яно ўваходзіць у наш дом.

З Першамай, дарагія сябры!

ВЛСНА. Лінагравюра школьніцы-гамлячанкі Тамары Мельнеца.

Эдуард ЗУБРЫЦКІ

МАЙСКІ ГРОМ

Сэрца грукнула ў грудзі...
А можа—гэта гром ударыць аб небакрай
І, разбіўшы дубовую бочку,
Выліў на зямлю
Тысячы вёдраў вясновыя ліўняў!
Сем дзён і сем начэй
Рок наганяў на разбітую бочку
Распыляючы абручы.
І адночы ліўнявая цемель начы
Узыхнула мільёнамі зялёных
агань.

Зямля ўдарыганулася — не, не ад болю,
То прыйшоў Май...

Яўген ВЕРАБЕЙ

Між ліп наспуленых, нясмелая,
Ад красавіцкага цапла
Вярба, старая і струнелая,
Апошні раз мо' расцвіла,
Каб першай прывітаць вясну...

Міхас КАЗАКОЎ

ЗАБАЛОЦЦЕ

Забалоцце. Забалоцце
На разліццях трох дарог...
Ліпы ў мокрых пазлоцце
Сенюць лісце на мурог.
Цышню тут парушае
Перазвон вясельных дуг.
Тут гармонік запрашае
Сябе: «На кругі!»
На кругі!
На кругі!

І нілкі не адарвацца
Ад хусціны на плячах,
Ад смяшанкі, што іскрацца
У гарэзлівых вачох.
І лобуецца сяло:
Загладзеце — не дзяцучы!
— Да любой пайшоў бы ў святы,
Калі б мойні не было!

ПЯЦЬДЗЕСЯТ гадоў існуе дзяржава працоўных, якія пабудавалі першае сацыялістычнае грамадства. Пяцьдзесят гадоў існуе савецкае мастацтва, якое стала першым у свеце сацыялістычным мастацтвам. З самага пачатку яно выконвала важнейшую сацыяльную місію, аб'ядноўваючы думкі, пачуцці, волю людзей для барацьбы за ідэі камунізма.

Мастацтва сацыялістычнага рэалізму не з'яўляецца нечым нязменным, застылым. Яно адлюстроўвае тое, што адбываецца ў савецкім грамадстве, і развіваецца разам з ім. Змены ўмоў жыцця, умоў працы, больш глыбокая зацікаўленасць у выніках працы, усенародная хваля творчай ініцыятывы мяняюць характар і аблічча чалавека, яго псіхалогію, а разам з гэтым адбываюцца істотныя змены ў змесце і форме мастацтва. На першы план выступае стаўленне чалавека да грамадства — разуменне сабе ў грамадстве, новыя адносіны да працы. З'яўляецца камуністычны чалавек, які ісе гуманізм сацыяльнай барацьбы за змену самой прыроды грамадскага жыцця, барацьбы за ідэалы чалавецтва.

Імяна таму нам, савецкім мастакам, важна ўзяцца над бясконцы паўторам агульнавядомых ісчч, над вузкімі практыцызмам. Асабліва мастацтва ў тым, што мастак павінен убачыць і пазначыць усё вялікі ідэі, якія трываюць яго, праз самыя факты жыцця. Вось чаму ён не можа жыць замкнёна. Асоба мастака, грамадзянскае стаўленне да жыцця, філасофскае асэнсаванне і непасрэднае перажыванне падзей ляжаць у глыбіннай аснове творчасці.

Толькі праз індывідуальнае перажыванне ідэал можа перайсці ў мастацтва. Толькі непасрэднае перажыванне падзей і пераконнасць мастака могуць вырашыць пытанне аб вялікай вяршыні нашага мастацтва, аб яго ўздзеянні на мільёны людзей і сіле артыстычнага паказу. Без сілы артыстычнага паказу мастакі твор не можа асабліваць разуменні і пачуццямі.

СЭНС ТВОРЧАСЦІ

Кацярына БЕЛАШОВА, народны мастак СССР, сакратар праўлення Саюза мастакоў СССР

Асаблівае мастацтва заключаецца ў тым, што тэарэтычна яму навучыцца нельга. Яно заўсёды перадаецца з рук у рукі і толькі ў непасрэдным сударканні людзей. Мастак заўсёды пасцігае свет. Яму трэба зразумець яго ва ўсёй складанасці і значнасці. Мастацтва заўсёды — чалавек і свет. Пытанне заключаецца толькі ў тым, які чалавек і які яго свет.

Нас, мастакоў, безумоўна, хвалюе, як больш поўна паказваць вялікія падзеі гісторыі і сучаснасці. Як знайсці сродкі, якія адпавядаюць маштабам гэтай вялікай задачы? Як выказаць романтизм, рэвалюцыю і душэўны пафос людзей? Тут паўстае пытанне аб майстэрстве і аб прыёмах вобразнага паказу.

Горкі гаварыць: «У мастацтве трэба быць аверым не дэкладнасі факта, а дэкладнасі псіхалогіі факта». Пад гэтым разумеецца права мастацтва на мастацкі вымысел, якое дае магчымасць найбольш ясна, найбольш лёгка і асяляльна раскрыць унутраную сутнасць падзей. Мы павінны засвоіць аксіёму, што ў рэалістычным мастацтве мастацкі вобраз канкрэтным, а сродкі паказу ўмоўныя. Мы часта ў мастацтве літаральна ў адноснах да фактаў жыцця і вонкавай прыкметы пачаў прымаць за сутнасць.

НА ПАРАДКУ ДНЯ— «ДЭНЬ ПАЭЗІІ»

Пра зборнік «Дзень паэзіі 1966», пра яго вартасці і недахопы, пра яго разананс у чытачоў, пра тое, як прадстаўлена і як выгядае ў ім беларуская паэзія, а таксама пра будучы зборнік — «Дзень паэзіі 1967» — вядзе гаворка на парадак дня праўлення Саюза пісьменнікаў, што адбылося 28 красавіка.

Дакладчык А. Русецкі і выступачыня ўвогуле станюча аданлі «Дзень паэзіі 1966» і працу рэдакцыі зборніка: у ім надрукаваны шэраг значных і цікавых твораў, ёсць звестковыя публікацыі і артыкулы, шырока прадстаўлены паэты розных узростаў і творчых пошукі.

Адначасова на абмеркаванні было зроблена нямаля крытычных заўваг. Выступаючы адзначалі, што ў зборнік транлі творы невысокай мастацкай якасці, што некаторыя вершы (асабліва паэты, якія пішуць на рускай мове) не адрэдагаваны як след, што «Дзень паэзіі» павінен больш цікава і разнастайна паказваць нашую паэзію, яе пошукі і поспехі, перспектывы і магчымасці.

Галоўны рэдактар будучага «Дня паэзіі 1967» А. Вядлігін расказаў, якім мае быць юбілейны зборнік беларускай паэзіі. На абмеркаванні «Дня паэзіі» ўзнімаўся таксама важны творчы і арганізацыйныя пытанні. У выступленнях выказвалася некалькіх асаблівасцяў некаторага аслабленнем грамадзянскіх матываў у нашай паэзіі, гаварылася пра адназначнасць пісьменнікаў за сваю творчую працу і пра неабходнасць большай патрабавальнасці да твораў, якія прапаноўваюць у друк. Уздзельнікі абмеркавання гаварылі і пра неабходнасць разнастайнасці і частых кантактаў з чытацкай аўдыторыяй, пра сур'ёзную і адказную справу прапаганды і папулярызцыі набыткаў нашай літаратуры. У сувязі з гэтым крытыкавалася бюро прапаганды мастацкай літаратуры, якое неадрава дававала прапаганду нашай літаратуры выпадковым людзям, што часам нават кампраметуюць гэту важную справу.

Прайдзюм заслухаў справядліва пра паэдыі маладых беларускіх паэтаў у Маскву на пасяджэнне Савета па беларускай літаратуры пры Саюзе пісьменнікаў СССР (Інфармацыя М. Лужаніна) і на Усеаюзныя дні маладой паэзіі (Інфармацыя Г. Бурэўзіна).

Зацверджаны камісіі па літаратурнай спадчыне Алесія Рыл'ко (У. Шахавец — старшыня камісіі, У. Горбан, М. Стральцоў, С. Міхалючкі) і Нічыпара Чарнушвіча (А. Званок — старшыня, А. Вярцінскі, С. Чарнушвіч — дачка паэта).

Мы імкнемся выхаван мастака, перасцерагаючы яго ад пустага мадэрнізму, халоднага абстракцыі, ад убогага натуралізму і Бэссэнавісцкіх і аб'ёмна-аналітычных натуралізму ў тым, што ён пачынае на першых жыцця, гармоніі і, значны, пазбулены прыгажосці — асноўнай умовай мастацтва.

У канчатковым выніку і фармілізм, нягледзячы на яго нібы працігласнасць, пазбулены пазнання і асэнсавання свету. Ён таксама бесчалавечны і не можа зліцца з нашымі пераконаннямі, пераконаннямі савецкай мастакоў. Робячы пошукі формы асновою свайго мастацтва, фармілісты адходзяць ад асноўнага прызначэння мастака — выказаць свае адносіны да жыцця.

Самы правільны крытэры наватарскіх пошукаў — ідэінасць, вобразнасць. Толькі яны даюць магчымасць аддзяліць рэалістычнае мастацтва ад пустацтв.

Задачы, якія стаюць перад савецкімі мастакамі, патрабуюць ад нас унутранай засроджанасці і адданасці. Нельга творчы працу ўваць без натхнення, без глыбокага засроджанага пачуцця і розуму. Нама мастацтва без асобы чалавека, яго творчы.

Садружнасць савецкай мастакоў у рабоце, іх жывая думка, зтаннаіраванасць паслужае таму, каб наша мастацтва было вартым вялікага часу будаўніцтва камунізма.

САМЫЯ ПРЫГОЖЫЯ КНІГІ 1966 ГОДА

Падведзены вынікі наладжанага Камітэтам Савета Міністраў БССР па друку і па расклубіцтва на конкурс на лепшыя на мастацка-тэхнічнаму і паліграфічнаму афармленню кніг беларускіх выдавецтваў 1966 года.

Журы конкурсу адзначыла дыплом першай ступені дзве кнігі выдання «Беларусь»: «Мы рэкамаем пра Мінск» С. Грахоўскага, Ул. Карвіна, Р. Сабалеўні, Т. Хадкевіч (мэстак Я. Кудзік, мастацкі рэдактар І. Славянскі, тэхнічны рэдактар Н. Сіпаханав) і «Як зварыць да зямлі прытуліцца» І. Бурасва (мэстак Я. Кудзік, мастацкі рэдактар В. Жыжэнка, А. Труханав).

Дыпломам другой ступені адзначаны кнігі выдання «Беларусь»: «Гарчыца вясцер» С. Грахоўскага (мэстак С. Кавалёў, мастацкі рэдактар А. Труханав, тэхнічны рэдактар Г. Федару), «Георгій Скарына» С. Майхровіча (мэстак І. Нематуй, мастацкі рэдактар І. Славянскі, тэхнічны рэдактар В. Курусь), «Сорак алек» К. Крапівы (мэстак А. Волкаў,

ДЗЕЛЯ РАДАСЦІ ЛЮДСКОЙ

У кожнага архітэктара — свая нара. Адін хоча будаваць прыгожыя, зручныя, утульныя жылля, другі — прамысловыя гіганты. Але ўсе яны, дбайлівы нашы, працуюць дзеля радасці людской, дзеля таго, каб і жылося чалавеку зручна, і каб вока яго нешчылася гармонія рытмаў і ліній, плоскасцей і аб'ёмаў.

Эдуард Дзямідаў і Анатоле Федарэнка, беларускія дойдзі, пайна, не адзіны варыянт адінулі, пакуль матэрыялне выкрасцілі завала вось гэты строй, прыгожы, чаруючы — вока смах — Палац культуры для гомельскай будаўнікоў.

Радаснае гэта мастацтва — тварыць такую вось прыгажосць.

БУДЗЕМ ЗНАЁМЫ: Paica BARAVIKOVA

Кісьце, жанчыны, хусткі:
Граніцы прыйшлі, граніцы!

Суседка не скідае чорнай хусткі,
Суседка позір кідае на шлях...
Вось дваццаць пяць
з тых год мінецца хуткі,
Як сына на гуляцкі не відаць.
Не прыгалубіць маці,
Не скажа слова псыкавага сын.
Чацьчы веку не шчырэ слязіны стымі
І снідаць давенныя ёй сны.

Жыве ў памяці зялёны край,
Старая хата з дахам саламяным...
Вымае з печы цётка каравай,
І хата пахам поўніцца духмяным.

За плотаці вёшці звесілі галле
І дыхоць настоем дзікай мяты.
Бабуля ў раскрасце вакоце
Глядзіць, як корпацца курэняты...

І мае думкі носіцца штодня
Каля старога, знаёмай добра хаты,
Дзе вёшці зялёныя ля пляці
І дыхоць настоем дзікай мяты.

ГРАМНІЦЫ

Граніцы прыйшлі, граніцы,
Непісьма песьні вядзіць,
Сялі ў лесак пачынае,
Ветры супынілі тэцелі...

Граніцы прыйшлі, граніцы
Вясну сустракае маладзіць
У лесак квіццэсткі вышліць...
Са сэрца, нібы спелыя яшні,
Кошца доўга слязіны —
Пачуць ільдіны...

Хай снег пад негамі хусткі
Паскрыпае, як палецкі...

БЕРАСЫ

Берасы, берасы
завілі на селенку,
Быццам слёзы, раскіданы кроплі
расы.

Завілі на селенку,
Завілі на селенку,
Завілі на селенку,
Завілі на селенку...

ПАЛЕСНІЯ САМАЦВЕТЫ

Юбілейны фестываль мастацтваў самадзейнасці Брэсцкай вобласці падыходзіць да канца. Арганізаваны спецыяльна для юбілейнага года ўстаноўлены спецыяльныя ўрады ў народна-умельчых і мастацкіх арганізацыях. У гэтым годзе ўстаноўлены спецыяльныя ўрады ў народна-умельчых і мастацкіх арганізацыях. У гэтым годзе ўстаноўлены спецыяльныя ўрады ў народна-умельчых і мастацкіх арганізацыях.

МАНСКІ ВЕЦЕР. Фота: М. М. КОВЧІНА.

НА ОПЕРНАЙ СЦЭНЕ — ПАВЕЛ КАРЧАГІН

Калі ўдзельнікі опернай студыі Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі абмяркоўвалі, які спектакль паказаць да 50-годдзя Савецкай улады, усе аднадушна выказаліся за Паўла Карчагіна. Опера Беларускага кампазітара П. Падкавырава яшчэ не бачыла агнёў рампы. Аўтар па просьбе студэнтаў адмовіў пертэтуру, якая загінула ў час вайны, перапрацаваў рэд сцэну.

І вось Паўка, любімы герой моладзі, выйшаў на оперную сцэну. Перад першымі перапрацаваў рэд сцэну. І вось Паўка, любімы герой моладзі, выйшаў на оперную сцэну. Перад першымі перапрацаваў рэд сцэну.

На здымку — сцэна з першай карціны оперы. Павел — Б. Палякоў, Таня — Р. Прашко.

«Чырвоныя Д'ябалы»

АПАВЯДАННЕ

Ен быў панаранены адзінотай. Сам ведаў, што гэта здарылася па яго віне, з-за характару, калісьці жорсткага і ўладалюблага. Гледзячы на яго заўсёды нібы разгублены, жаўтаваты твар, на вочку, сагнутую постаць, цяжка было ўявіць, што некалі ён выгнаў з дому дачку. Выгнаў назаўсёды, бо яна зьяздала жыццё з сынам цялобага яму чалавека.

Стары Грахоўскі займаў вузкі, з ценявога боку пакой у шумнай камунальнай кватэры. Яланьня ўпрыгожаны пад століца і вялікая грубка з амурамі і пелюшчымі рабін гэтак жылі падобным на музей. І ні ў кімсьці музей, тут пачаўся холад і нішчыня. Толькі шогарт старых нот ды белыя катэ Мюра, вельмі ахвочы да гаспадарыні вадар'яні, сведчылі, што ў гэтым пакоі жыў.

На кухні старога бачылі не часта. У кухню, пад старом, стары ягоны праіражэны прымуе. І кляпатлівы гаспадыні, на чарзе млычцы падлогу, сцэраў з яго пил.

Харчавася Грахоўскі ў інстытуцыйнай сталойцы, а раніцай і вечарам на электрычнай пилцы гатаваў чай.

Суседзі заходзілі да Грахоўскага адно пазчыць запалак ці солі. Іншы раз прасілі «напракаваць» Мюра.

Адзінай гаспадыні, што часта завітвала ў пакой, была шасцігадовая Люцыя. Добрая, тронкі бездапаможная ўвешына з'яўлялася на твары старога, калі да яго заходзіла маленькая дзяўчыца з вачыма колеру спелай вішні. Слабымі рукамі ў сінніх венах ён прытуляў дзяўчыцу да сябе і хто ведае, аб чым пры гэтым думаў — можа, аб тым, што мог вынічыць на сваім вяку не аднаго ўніка і што аднаго, непараўнай памылка зьязвечыла ўсё яго жыццё.

Люцыя, як называлі стары дзяўчынку, расло бачыні. Маці яе, Фаіна Германайна, прапала медыцынскай у бальніцы і часта дзякурыла на пачат.

Неяк, калі Фаіна Германайна пакінута Люцыя пачаваць адно, дзяўчынка папрасілася да старога. З таго часу яна часта перабіралася да яго. І Грахоўскі пільна сачыў, каб ноччу з яе не з'ехаў коўдра.

— Люцыя, — шаптаў ён шіха, — Люцыя, — І, усміхаючыся, дадаваў: — Рэвалюцыя! Такое гучнае імя стала ў метрыцы дзяўчыны.

Быў у годзе адзін дзень, калі пакой Грахоўскага ператварыўся ў самы шумны нуток камунальнай кватэры. Суседзі вядлі: стары запрашаў сваіх студэнтаў адзначыць абарону дыпламаў.

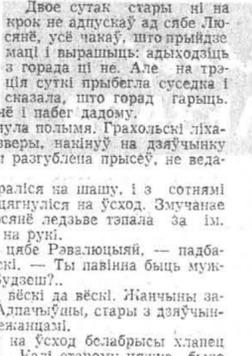
Там Мур блузаў па калідоры, незадаволены і хмуры, нібы баяўся, што ад газонкі і шуму з кватэры разбіжыцца мышы.

Старога ж было не пачаць. Ён выпраставаў, ягоны погляд становіўся пахляпчым гаралістым. — Георгій Іванавіч! — грывела па ўсіх пакоях кватэры, — Чаю мне тройку паставіць? Я ж такі праект адгромаў. Сельская бальніца на дзесяць месці!

— Нафта многа хворых хочаць, затое і тройку атрымалі... — Не, вы толькі падумайце! Ліда Савіна абараніла праект на пяціру! — Што доўга! Прыгажуня нарадзіла прыгажуня!

І так да ночы. Свята з поваду абароны студэнцкіх дыпламаў! Штогод стары чакаў яго з нешпареннем. І ў той год таксама чакаў...

НА ОПЕРНАЙ СЦЭНЕ — ПАВЕЛ КАРЧАГІН

Калі ўдзельнікі опернай студыі Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі абмяркоўвалі, які спектакль паказаць да 50-годдзя Савецкай улады, усе аднадушна выказаліся за Паўла Карчагіна. Опера Беларускага кампазітара П. Падкавырава яшчэ не бачыла агнёў рампы. Аўтар па просьбе студэнтаў адмовіў пертэтуру, якая загінула ў час вайны, перапрацаваў рэд сцэну.

І вось Паўка, любімы герой моладзі, выйшаў на оперную сцэну. Перад першымі перапрацаваў рэд сцэну. І вось Паўка, любімы герой моладзі, выйшаў на оперную сцэну. Перад першымі перапрацаваў рэд сцэну.

На здымку — сцэна з першай карціны оперы. Павел — Б. Палякоў, Таня — Р. Прашко.

БУКСМЫ

Буксы... З гэтым невычынным словам я ўпершыню сустраўся ў трынаццатым нумары «Літаратурнай газеты». Прыдумайце яго мастак В. Сцяпанав. Буксы, паводле яго, гэта смешныя літары. Складаюцца яны з двух літар іначылаў. Мастак змясціў у двух нумарах «Літаратурнай газеты» некалькі буксы, гумарыстычна пераасваіваючы ў іх ініцыялы некаторых вядомых савецкіх пісьмемнікаў.

Разглядаючы буксы В. Сцяпанав, я ад душы пасмяяўся. І тут жа ўзнікла думка:

А ці не паспрабаваць прыдумаць нешта падобнае пра нашых пісьмемнікаў? Узаяўся за аловак і... Хоць я і не мастак, але, здаецца, нешта атрымаўся. Урэшце, хай аб гэтым мярэю чытачы ў дадзеным выпадку хутэй глядаць.

Леоід ГАУРЫЛКІН.

Васіль Быкаў, Аматазь Гранічэкаў, Андрэй Макаёнак, Рыгор Вярэцін, Янка Врыль, Іван Шамякін, Алесь Асіпенка, Алесь Ставер.

Аўтарскі канцэрт кампазітара

У зале Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі адбыўся аўтарскі канцэрт кампазітара Элізі Тармаца. Прагулаці сабата для скрыпкі і фартэпіяна, таката і соіта для фартэпіяна, тры балеты на словы афрыканскага паэта В. Далева. Вялікае месца ў праграме занялі вакальныя творы на вершы Максіма Танка.

таў, што маці аднаго вельмі вядомага лётчына, пры сустрацы з сынам заўсёды прасіла яго лятаць як мага ніжэй, не так, маўляў, небяспечна. У гэтым сямействе Марыя Сямёнаўна магла быць заўсёды спакойная — яе дачушка лятала нізка. І аустым выпадкова я пачуў потым ад аднаго вопытнага лётчына, што лятаць над самай зямлёй, бывае, куды больш рызыкоўна, чым над аб'ёмамі...

І прашу дазволу зайсці ў кабінку і стаўнуцца побач з кіраком пілота. Прычыны ў руках лётчына надзявае навушнікі, потым, высуныўшы галаву ў акенца, некачана гучна крычыць:

— Усе ад венты! Адна рука яе кляззешца на штурвал. Другая паварочае і напісае адзін за адным рычакі і кнопкі на прыборнай дошцы. Усе навакол запэўнае роўчы. Усе самалёт рухаецца з месца і бліжэй па бетававанай дарожцы. Выруліўшы на-старт, ён на імгненне спыняецца. Матор пачынае раўніць яшчэ намайней. Кароткая разбегка — і самалёт у паветры.

Уліце прапільнае ненатуральнае, ядзены горад. Праз мінуўшую другую малюнка мяняецца. Пад самалётам нібы хто разаслаў вядзёную тапаграфічную карту, разліваную доўж і ўпоперак і пафарбаваную ў розныя колеры.

Марыя Сямёнаўна сядзіць крыху падаўшы ўперад і абедзюма рукамі трымае штурвал. Я гляджу на яе і лаўлю сябе на думцы, што зараз яна магла падобна на тую жанчыну, з якой я размаўляў не сады дзён назад. Спачатку я нават не ведаю, што імяна змянілася... Эге, тады не было гэтага бласку ў вачах, і чырвані на шчоках, і нейкай усхваляванасці ва ўсёй

постаті... Няўжо пасля амаль трыццацігадовага службы ў авіяцыі, кожны новы палёт, нават такі звычайны, як сённяшні (мы ляталі з Мінска ў Любань) нешта значыць для гэтага чалавека?

Потым ужо, калі яны прыляцелі, я спытаў пра гэта Марыю Сямёнаўну. Яна працінула плячыма:

— А як жа інакш — у самалёце ж людзі... У самалёце людзі!

ПРА ЛЕТЧЫКАў напісана многа. Напісана па-рознаму. Вельмі часта з выкарыстаннем самых высокіх эпітэтаў — мужны, валавы, арлыні і г. д. Пачытаеш, бывае, такое і прыходзіць да думкі, што зямля для гэтых людзей — часовы прытулак, а волье неба... «Небо наш, небо наш родны дом...»

Шчыра кажучы, мне таксама карцела паказаць Марыю Сямёнаўну гэтай «арлынай», для якой лятаць — галоўная сутнасць жыцця. Адным словам, як у тым славутым маршы — ён «разум дал стаўленне рукі-крыла, а замест сэрца пламенны матор...»

Але аналізавалі, што ў гэтай жанчыны ў грудзях не «пламенны матор», а сэрца — вельмі добрае і чулае да чужой бяды. Пра гэта гаварылі мне людзі, якія добра ведаюць «пілота Маню».

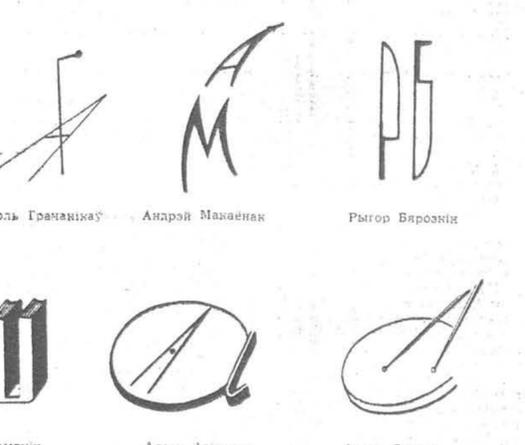
іных. Але нават калі прыкладзі і больш яркі — усё роўна формула «жыве для іншых» заўсёды выклікае ў мяне нейкі ўнутраны пратэст. Я ніколі не сустракаў людзей, якія жывуць для іншых, але бачыў я многа людзей, якія жывуць не толькі для сябе, для якіх аддаць бліжнюю частку свайго цяпла — жыццёвая патрэба.

ПРА УСЕ гэта я думаю зрада, калі стаю ў набіне ля красна Марыя Сямёнаўна. Мы ўжо пабавалі ў Любань, узалі пасажыраў і, як гавораць лётчыкі, лялі на аварыіны курс. З аб'ёму прабілася сонца, і ўсе навакол заіскрылася і павесяла зямля. Вунь зялёны прамавугольнік азінны, справа, удалечыні, снёў разліў нейкай раўніцы, потым пачаўся лес, увесілі бы ў жоўтым дыме... Мілья сорту краўдзі.

І ўспамінаю, што Марыя Сямёнаўна — растушчыца, з дзяцінства прывыкла да гарачага сонца, пшынай зямліны поўдня. Неўзабаве пасля вайны яна пачала працаваць на Каўназ. «Валія алячываючы» — расказвае зараз з усмешкай. Аднойчы пра яе напісалі ў часопісе «Гражданская авіяцыя» (на самалёт Марыя Сямёнаўна заўсёды была чарга, казалі, што яна лятае вельмі аспарожна — беражэ пасажыраў ад гайданкі).

У хутым часе лётчыца атрымала пісьмо ад фантавога таварышча, які прапачуў пра яе ў часопісе. І, такім чынам, даведася, дзе яна жыве і працуе. Таварыш гэты лятаў на Чукотку і клікаў туды Марыю Сямёнаўну. «Лётчыкаў тут не хапае, калі надумаеш пераляцэць тэатравую, забіснае перадаць».

Так апынулася яна на Чукотцы, дзе пралятала цэлых сем

Янка Врыль, Іван Шамякін, Алесь Асіпенка, Алесь Ставер.

жыццёвае начальства аднойчы на месца адхіліла ад работы. Трэба было тэрмінова вывезці з далагага малагса некалькі дзесяткаў тон алеміны. Пасадкачню пільноўну аддзяляла ад гаспадаркі бурлівая рака, праз якую ў той час было вядзены толькі пешаходныя мосты. Значыць, чынам прыйшлося ўсе апаветны пераляцэць на сваёй лятанцы. І Марыя Сямёнаўна рапце сесці ў самалёт калгаса. Пасадкачню пільноўна была фактычна ўзнятая. Але пасадзіць самалёт удалося. Потым яшчэ некалькі разоў, пакуль не вывезла усю алеміну.

Пра гэта даведася начальства. Камандзір выляцеў правяршыць і лётцаў паломна на той пільноўны самалёт. Тады лётчыцы і нагара... За работу на Чукотцы Пашкевіч была ўзнагароджана ордэнам Леніна. Гэта яшчэ адзін ордэн да двух франтаўных «Чырвонага Сцяга» і «Айчынай вайны» першай ступені.

Восемні мінугала года Марыя Сямёнаўна раптам атрымала тэлеграму ад «бачы», у якой ён запрашаў прыехаць на сваё пасадкачню ўстаўленне. За суткі сабралася ў горад. У Мінску аднапалачна ўстаўлены перавесці ў Беларусь. «Тут ты валаўца, тут мы ўсе, прыязджай!»

І вось пагода ўжо з Чукоткі ў адрас Марыя Сямёнаўна ідзе пошта. Пшчыць сёбры — пільноўны аленоводы, лётчыкі. Расказваюць пра жыццё далагага краю, дзеляцца навінамі...

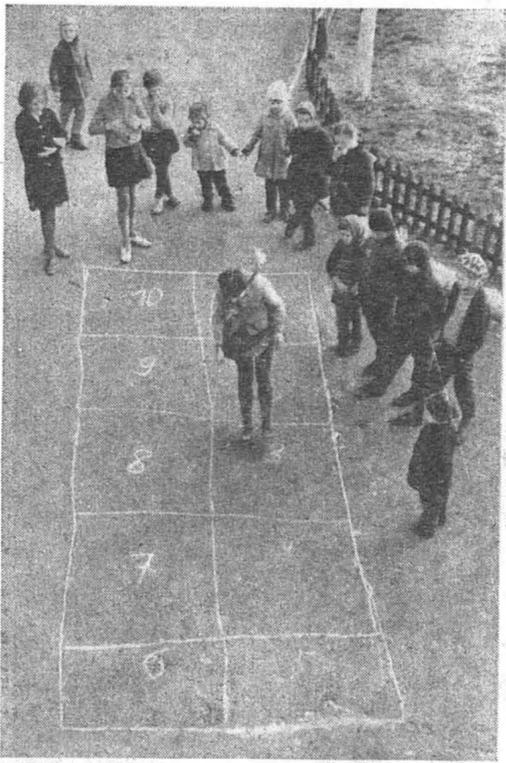
МЫ ЛЯЦІМ над стужнай шашы. На адным з паваротаў яе — помнік загінуўшым. І ці то здаецца мне, ці то на самай справе, самалёт наш, пралятаючы над гэтым месцам, ледзь пагаджаў крыламі. Я гляджу на засароджаны твар лётчыцы і ўспамінаю нашу сустрачку ў доме Кіусонаў. Мы сядзелі ў кабінце гаспадары і гутарылі, калі раптам з суседняга пакоя пачуліся гукі вальса. Нехта сеў за піяна:

— От, баця, неспакойны чалавек, — вымавіла Марыя Сямёнаўна, — не церпяцца яму наслухаць... Што паслухаць? — Яўген Карлавіч Цікоцкі напісаў на мой верш (яні ўжо там верш, але...) музыку. Паучу пра гэта баця, расчунаў ноты і пасля па знаёмую піяністку... Мы вышлі. Дзёўчыца за інструментам іграла і цычыва напывала:

Когда в местах мы пролетаем, где боевых оставили друзей — над ними плавно крыльями качаем Поклон несем от Родины своей... А ў накой гучала песня: Пролетай год — мы старые стали. Нам голову посеребрила седина. И многие из нас не за штурвалом, И самолеты водят наши сыновья... М. ЗАМСКІ.

Надзяля, 30 красавіка 1967 год

УДАЧЛИВІ ФАРФУРАЇ...

Фотаюць В. ЛІПАТАВА.

БЕЛАРУСКАЯ МУЗЫКА ГУЧЫЦЬ У ВАРОНЕЖЫ...

Чарговы канцэрт з цыкла «Да п'ятдзясяцігоддзя Савецкай Улады» Варонежская філармонія прысвечыла беларускай музыцы. У праграму ўвайшлі Паэма для саліста і аркестра «Буравесні» Я. Ціцюцкага, сімфанічная паэма «Партызанская была» У. Алоўнікава, Канцэрт № 2 для скрыпкі і аркестра Д. Камінскага, Канцэрт для фартэпіяна і аркестра Г. Вагнера, Хаарэграфічныя навелы Я. Глебава.

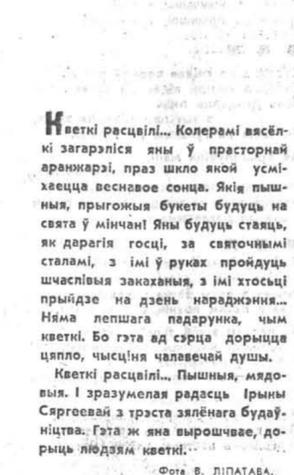
Сімфанічным аркестрам Варонежскай філармоніі дырыжыраваў беларускі дырыжор, дыпламант Усеаўсознага конкурсу Юрыі Дэймава. Салістамі выступілі лаўрэат Міжнароднага конкурсу Валерыі Шацкі, артысты Беларускай дыржармоніі філармоніі Ю. Гершвін і С. Маішоў.

У Варонеж выяздзілі беларускія кампазітары Я. Ціцюцкі, Г. Вагнер, Д. Камінскі.

Канцэрт прайшоў з вялікім поспехам.

...І У ВІЛЬНЮСЕ

У Вільнюсе адбыўся канцэрт аб'яднанага хору Беларускага радыё і тэлебачання і Беларускай дыржармоніі кансерваторыі (мастацінкі кіраванні В. Рода), Службы цэля прыняцця праграму, у якую ўвайшлі творы беларускіх кампазітараў, апрацоўкі народнага песня, харавая музыка і намайжараў мінулага. Большасць твораў давалася паўтарыць на біс. Вялікі добры прыняцц слухачы «Балада пра салдацкае сэрца» І. Лучына, беларускія народныя песні «Гыла, мае шэры гусі» і «Злібы дубочка», песню «На Палесці гоман, гоман» У. Алоўнікава. У заключэнне былі выкананы «Сімфонія з хорами» І. Стравінскага.

Фота В. ЛІПАТАВА.

А. КОБЕЦ-ФІЛІМОНАВА

Шуць палымнеч СЦЯГ ГЛЕЗАСА...

Пісьменніца Алена Кобец-Філімонава пэўны час давалася жыць у Грэцыі. Цяпер яна працуе над нігітай нарысаў аб гэтай краіне — у нарысаванне, але не казачны. Прапануем увазе чытачоў раздзел з кнігі.

Люды ідуць і ідуць, асіражонка ступаюць па слязіх, адзіфанаваных мармуровых плітах, якія тысячгагодзімі сціраліся падэшмай ног. Калісьці па гэтай дарозе да Храма Афіны — Дзевы Палады ішлі афіняне, каб прынесці ахвяру ў гонар багіні. Наперадзе ішлі жрацы, эўбатыды, а за імі дама.

Шмат вады спылю з той пары, даўно выкрадзена з храма цудоўная статуя Афіны з славонай косці і золата, не адзін раз варвары рабавалі і разбуралі галюнае сваялішча багіні. Але ўсё ідуць і ідуць людзі, каб зірнуць на руіны дзівоснага храма. Грэкі, французы, англічане, скандынавы, індусы, арабы ў еўрапейскіх і нацыянальных касцюмах, нягледзячы на спякотнае сонца і стамляючы пад'ём, спяшаюцца да вяршыні Акропаля. Наперадзе іх чакала адпачынак у ценю дарычных калон Прапілеі і Парфенона...

Нехта сказаў мне: «Калі хочаш убачыць Парфенон, адыйдзі ад яго далей і доўгадоўга глядзі на яго». Але мяне настрывіла ад чагуні ўслед за ўсім да яго памажучых ад чагуні калон, халоднае дажурэнне да іх, ступіць босай нагой на пліты, зайці зірнуць на тое месца, дзе стаяла багіня, кастрыць прамакты калон убачыць аспляваючы белы горад, які раскінуўся ўнізе ў горным калыне, каб бацьчы і адчуваць усё так, як бацьчы і адчуваў старажытны грэкі.

Так, як і ўсе, я адзілялася майстэрству дойдлаў, якія пабудавалі храм без адзінага цвіка: так, як і ўсе, захаплялася відам з Акропаля, стаячы басаног. І ўсё ж чакала большага, нечага мне не халапа. І я прыгадала пададу.

Па меры таго, як я аддалася ад храма, ён здаваўся мне больш зразумелым. Я села ў ценю калон Прапілеі. Гляджу на Парфенон, доўга гляджу. Але непасрэды турысты першааглядуюць асяродзіцця. І тады мне на дапамогу прыходзіць Станіслаўскі. Запыхочваючы вочы і ствараю ва ўдзіленні змяненне кола. Толькі я і Парфенон. Адзіраючы вочы... І бачу храм, аспляваючы ў яркіх промнях паўднёвага сонца. Галерэя калон, рабрыстак, папярочных ўнізе, за першым радом другі рад... А між імі ўнізе рабурэння ўсходнюю сцяну ўзніклі прасветы чыстага сніга неба. Як хоранілі... Небяя ў ім чароўная сіла, вечная, замудзеная гармонія. Ён быццам наблізіўся да мяне — і ўсё ж недасягалы. Я вечная музычка класіка.

Чамусьці прыгадала Рахманінава. Толькі ў думках напела я галюноў таму яго другога канцэрта, як ад храма, застыла ў вечнасці, шырока паляка жалобная велічная мелодыя. Гуцаў вялікі аркестр, але гукі ліліся прыглушана, адзілючы, як усламіны, ад нойнай жалюды, ад сапфіравых прасветы неба, ад снежных воблакаў, якія застылі над рабурэнным фронтонам... Хоранілі! Толькі б не парушылася гэтая чарадзейнасць!

Але мяне паклікалі... І ўсё ж для эронавага ўспрыняцця ён больш даступны ўвечары. Ідзе па вуліцы — і раптам спыніўся ўражаны: ў прасвете паміж дамамі зазайлі беласнежныя калоны храма, асветленыя пражэктарамі. Цібе штурхоўка прахожыя, а ты не заўважаеш гэтага і ўсё стаіш і глядзіш, і слухаш дзівосную музыку...

А лепш за ўсё глядзець на яго з уагорна Філіпапу. Далёка ўнізе пералавіваюцца мірныя роўнакаляровых трыятычкі агеньчыкаў вачэрніх Афі і Пірэя, а дзесяці

СПЯВАЮЦЬ МАСКОЎСКІЯ СТУДЭНТЫ

У сапраўднае свята вылілася для аматараў харавога спявання сустрэча з Маскоўскім хорам моладзі і студэнтаў, які выступіў у Мінску ў апошняю дэкаду красавіка. Відомы ўсёй краіне самадзейныя калектывы нарадзіўся 19 год назад пры кафедрі харавога дыржаравання Маскоўскай дыржармоніі кансерваторыі. Яго арганізатарамі і кіраўнікамі былі прафесары В. Мухін і А. Хазанав. У 1953 годзе ў хор прышлі студэнты А. Кажэўніка і Б. Тэўлін. З таго часу яны паспелі скончыць кансерваторыю, аспірантуру пры ёй і кіруюць імпер калектывам на грамадскіх асновах: склад узельнікў хору пастаянна мяняецца, аде ты маладыя спецыялісты, што застаюцца ў Маскве, прыносяць спяваць у ім і яны ярка складаюць яго актыў. Хор імя змяненна ўзельнічае ў сталічных аглядах мастацкай самадзейнасці і неаднарадова завабўваў першыя прэміі і званні лаўрэата.

У рэпертуар калектыву ўваходзяць творы рускай і зарубежнай класікі, песні савецкіх кампазітараў, народныя песні. Рэпертуар увесь час папаўняецца новымі творами, робіцца аранжыроўкі, пералажэнні на хор вакальнай і інструментальнай музыкі.

У выканачай манеры хору вабіць перш за ўсё спакойнае, без напружання, гучанне, чысціня інтанацыі, выдатны ансамбль. Перакаўча гучыць у выкананні харыстаў творы, падобныя «Слаўся» Глінкі. Знікае тая пампезнасць і фанфарнасьць, якая ў выкананні іншых самадзейных і нават прафесійных калектываў нека абалачвае гэты твор.

Але, бадай, больш за ўсё ўражанне хору лірычных твораў. Колькі выражэнняў, унутранай культуры адчуваецца, напрыклад, у выкананні песні А. Новікава «Пры дзіліне куст казіна». Песня гучыць нібы на адным дыханні. Добры вакальнае тэхніку прадэманстравалі спявакі і пры выкананні песні Д. Шастаковіча «Як мне маладу-маладзешаньку». «Маладзешаньку» І. Дунаеўскага, мякка, залушчына праспявала жаночая група хору «Яблыні» П. Часнакова. Добра прагучала і англійская народная песня ў апрацоўцы А. Кажэўніка «Мой любі». А вось харавая паэма Д. Шастаковіча «Пры сустрэчы ў час перасялі» не «прагучала». Відны, гэты твор лічы не пад сілу самадзейным спявакам. Саліруючая тэ-

наровая партыя не здолела па-сапраўднаму галубока перадаць трагічны змест пэсьмы. Наогул пэсьмы чыскага хору вельмі малага, яна ўдва менш жаночай, можа, таму і гучыць яна ішч раз напружана, фарсіравана. Нешматлікае музыкальнай групы — на жаль, была многіх самадзейных калектываў.

Не задаволяла слухачоў і выкананне «Сутрэсьці» Сутрэсьці сын з башкам». Гэта быў, бадай, азіны твор, дзе хор спяваў нека фармальна, без захаляння.

Канцэрт хору праходзіў ў асноўным пераў рабочай аудыторыі. Калектывы пабываў у мінескіх трактаравазаводу, жоўніскіх аўтамабілебудавніц, выступіў на адзіне — пералажыў вытворчасці Мінскага камвольнага камбіната. Вельмі цікавай была сустрэча з народным мужыцкім хорам Мінскага аўтазавода. Пасля сумеснай рэпетыцыі абодва калектывы выканалі па некалькі песняў. Абодва калектывы спявалі з вялікім натхненнем.

Хор маскоўскіх студэнтаў набавіў у Беларусі шмат сяброў. Яго вопыт будзе паучальны і для нашых самадзейных калектываў.

У. УЛЬЯНА, педагог кансерваторыі, Л. РАМАНОВСКАЯ, аспірантка кансерваторыі.

3 АДЧУВАННЕМ СТЫЛЮ

У. Малінін упэўнена адчувае сябе ў музыцы розных эпох і стыляў. Вялікая выканачая воля, высакорнасьць густу, перакаўчаць памагаюць артысту захапіць слухачоў.

З няўлоўным водарам старадзёнасці была выканана саната Тарціні «Д'ябальскія пошкі». Затаены драматызм адчуваўся ў манументальнай бетховенскай Санатае до мінар. «Паэма Катэра была сыграная нібы на адным дыханні. Артыст асабліва ўдаліся паступова працягваю гукавыя нараты.

Санаты Ізаі для скрыпкі сола, як і Капрысы Патаніні, з'яўляюцца цяжкашымі ў сусветнай скрыпачняй літаратуры, а Шостакаў саната Ізаі, выкананая артыстам, нават сярод іх вылучаецца сваёй чыткасцю. Саната была сыграная ярка, стала, тэхнічна дасканала. Можна было б толькі жадаць скрыпачу большай свабоды выканання.

Шмат задавальнення слухачам прынеслі пэсы Шчадрына-Цыганова.

нова. Першая «У перайманне Альбеніса» з лёгкім гумарам дзе карціны іспанскага жыцця. У другой гумар дэведзены да грэцка-аматарскага духавога аркестра, і нейкае зедорна-хлупчоскае выдзіганне і яшчэ нямаевама што. Усё ўспрымаецца як задріпна дзверы жарт.

Гаворачы аб праграме скрыпача, хацелася б адзначыць асобна ролю прафесара Д. Цыганова ў нашай і ў сабачым скрыпачым рэпертуару. Толькі за апошні некалькі гадоў ім зроблены цудоўныя апрацоўкі пэс Шастаковіча (яны называліся вышэй), апрацоўкі твораў Біза, Шчадрына. Цяпер гэтыя транскрыпцыі выконваюцца нашымі майстрамі, у тым ліку У. Малініным.

На біс скрыпач іграў пэсы Дэ-Бюсі, Прекофэва, Стравінскага. Паспеху У. Малінін у час яго гастролу ў Беларусі ў многіх самадзейных выдатная піяністка, чылы ансамбліст і акомпаніатар М. Штэры.

Вячаслаў ЗЯЛЕНІН.

Міжскі ЭКРАН

У мандаце, які быў вылісаны на імя Аляксея Міхайлавіча Бычкова ў 1922 годзе, значылася: «Прызначэцца начальнікам Чукоткі... Біяграфія гэтага мужыка і самаадданнага чалавека лягла ў аснову фільма, які так і называецца «Начальнік Чукоткі».

Наш фільм, — гаворыць рэжысёр-пастапоўшчык В. Мельнік, — задуманы як прыгожы і гераічны казася. Мы хацелі расказаць пра бескарэслівага Дон-Кіхота рэвалюцыі, расказаць проста і без надуманай гераічнасці.

Галюноў ролю ў фільме — ролю начальніка Чукоткі — выконвае малады артыст Міхкіл Конанаў, званым гледачам на карціне «Да пабачэння, хлопчык». Сярод партнёраў М. Конанава — народны артыст СССР Аляксей Грыбаў, актёр Павеа Вінік, студэнт Ленінградскага тэатральнага інстытута Геналь Дзіанзаў. У маскоўска прымаў ўдзел кар'ерыны жыхары Чукоткі.

«Чароўная д'ябальнасць... Гледачы старажыта пакаленні памятаюць фільм пад такой назвай. Подзвігам маладыя гераіў рэвалюцыі прысвечана і новая стужка «Няўлоўныя мсціўцы», створаная рэжысёрам Эманілам Кесаіанам па матывах апавесці Паўла Бляхіна, аўтара сярня першага фільма аб прыгожым «Чароўных д'ябалах».

У галюноў ролях у фільме заняты Вася Васільев, Вія Касым, Міша Мішэлін, Уладзімір Балакураў, Ніна Філаева, Даб Сведраў.

Кадр з фільма «У горадзе С...»

Кадр з фільма «Начальнік Чукоткі».

— У рабоне над фільмам, — гаворыць І. Хейфіц, — цікавым, новым для сабе я лічу супаставленне самога гераі і аўтара, які паказаны на экране. Для нас Чэхаў у карціне не проста акаймаванне і не спроба біяграфічна акрэсліць партрэт пісьменніка, а нібы пералажэнне ў дэючай ды, учыніў самота аўтара.

Ролі ў фільме выконваюць: А. П. Чэхава — А. Папоў, Старава — А. Панаў, Туркіна — І. Гарбачоў, Капі — Н. Цярэшчына, Веры Іосіфаўна — Л. Штыкан.

У маі на экраны з'явіцца яшчэ адна экранізацыя — фільм «Герой вшага часу» па раману М. Лермантава. Калюроўнае давожсерыёўнае шырокафарматыўнае стужку па стаяць на Маскоўскай студыі імя М. Горькага рэжысёр Станіслаў Растокі.

У галюноў ролях заняты Уладзімір Івашоў (Пячорыні), Сільвія Берава (Бэла), Аляксей Чарноў (Максім Максімыч), Раман Барашчык (Азамат).

Убачыць гледачы і новы шырокаэкранны кінафільм «Два гады над безданню» вытворчасці Кіеўскай студыі імя Даўжыкі (аўтар сцэнарыя — В. Драждоў, А. Яцееў і Л. Трауберг, рэжысёр-пастапоўшчык — С. Ляўчук). Гэта —

апаўдданне пра бесстрашнага савецкага разведчыка Івана Кудру (яго іграе Анатоль Барчук) і яго папелчыкаў. Выкарыстаўшы дакументальныя матэрыялы, стваральнікі фільма ўзавалі старонкі гераічнай барацьбы кіеўскіх падпольшчыкаў супраць гітлераўскіх акупантаў.

Творы аднаго з буйнейшых латышскіх пісьменнікаў, наведліста і драматурга Руудольфа Блаўмана аялі: ў аснову фільма «Эдгар і Крысіна», створаная рэжысёрам Леанідам Лейманісам на Рыжскай кінастудыі, ў ролі Крысіны адымаўся ў фільме Вія Артмане, у ролі Эдгара — Уладэ Пуціціс.

У маі на экраны рэспублікі будзў таксама дэманстравацца новыя кінастужкі: «Лёгка рука» («Галіфілім»), «Чарнушка» («Азербайджанфільм»), «Абесаам і Этары» («Грузіяфільм»).

З зарубежных стужак гледачы убачыць: балгарскую — «На раздарожжы», польскую — «Лікарства ад кахання», чэкаславацкую — «Школа грэшнікаў» і «Вялікай Маршына», шведскую — «Мой дом...», «Капахабан», італяпанскую — «Кат», фільм вытворчасці кінастудыі «ДЭФА» (ГДР) «Дарогі барыцьбы».

БЕЛАРУСКАЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ КАНСЕРВАТОРЫЯ

АБ'ЯЎЛЯЕ ПРЫЁМ У АСПІРАНТУРУ

З адрывам ад вытворчасці па спецыяльнасці кампазіцыя, фартэпіяна, харавое дыржараванне; аб'яўляе прыём у аспірантуру па спецыяльнасці тэорыі музыкі, харавое дыржараванне.

Паступаючыя ў аспірантуру здаюць іспытныя экзамены па спецыяльнасці, гісторыі КПСС і адной з замежных моў (англійскай, французскай, нямецкай або італьянскай) у аб'ём праграмы кансерваторыі.

У экзамене па спецыяльнасці ўключаюцца:

- ДЛЯ КАМПАЗІТАРАЎ
 - паказ твораў; гармонія (пісьмова: для вынанання задання прадстаўляецца 3 гадзіны); паліфонія (пісьмова: стварэнне чатырохголоснага фугі; для вынанання задання прадстаўляецца 7 гадзін); аркеструна (пісьмова і вусна); аналіз музычнага твора; калоніум — пытанні па гісторыі музыкі рускай, савецкай, зарубежнай, навуцы, літаратуры, мастацтваў;
- ДЛЯ МУЗЫКАЗНАЎЦАЎ
 - спецыяльнасць — тэорыі музыкі; прадстаўленне навуковых работ, плана і тэзісу па абранай тэме дысертацыі не менш аднаго друкаванага ліста; гармонія (пісьмова ў аб'ёме спецыяльнага курса); паліфонія (пісьмова, напісанне 4-голоснай фугі); аркеструна (пісьмова); аналіз музычнага твора; гісторыя музыкі (руская, савецкая, народнае СССР, беларускай і зарубежнай); калоніум на пытанніх метады вывядзення гістарычных і тэарэтычных дысцыплін, навуцы, літаратуры, мастацтва, грамадска-палітычнага жыцця ў краіне і за рубяном;
- ДЛЯ ПІЯНІСТАЎ
 - выкананне сольнай праграмы (30 мінут), абавязкова выкананне паліфонічнага твора, твора савецкага кампазітара; калоніум на пытанніх вынаўства, метады і педагогіі.
- Апроч таго, піяністы павінны выканаць (неабавязкова напаміны) і прааналізаваць вывучаны за адну гадзіну невялікі твор.

ДЛЯ ДЫРЖАРОЎ ХОРУ

Дыржараванне пад раяль (твор для хору без суправаджэння і оперная сцэна або частка буйнай кантатна-аратарыічнай формы); работа з хорам (30 мінут, твор для 4-голоснага змешанага хору); калоніум на пытанніх метады і педагогіі.

У аспірантуру з адрывам ад вытворчасці прымаюцца грамадзяне СССР ва ўзросце не старэй 35 гадоў, без адрыву ад вытворчасці — не старэй 45 гадоў, якія правалі творчы талент, маюць закончаную вышэйшую адукацыю і працягваю спецыяльную адукацыю і вопыт практычнай работы не менш двух гадоў пасля заканчэння вучы.

Малады спецыялісты дапускаюцца да ўдзелу ў конкурсных экзаменах у аспірантуру непазрэдна пасля заканчэння вучы талент па рашэнню савету вышэйшых навуковых устаноў.

Завая аб прыёме падаюцца на імя ратара кансерваторыі (Мінск, Інтэрнацыянальная, 30) з дадатным асабавым лістам па ўліку кадраў з фотакарты, характарыстыкаў і алошчяга месца работы або навукальнай установы, якая рэкамендуе ў аспірантуру; вылісты і працягваю спецыяльнасць, рэкамендаваныя саветам вучы аспірантуру.

Пашпарт і дыплом аб заканчэнні вучы прадстаўляюцца асабіста паступаючаму ў аспірантуру.

Завая прымаюцца да 20 чэрвеня. Прыёмныя экзамены з 26 чэрвеня па 5 ліпеня.

Асабам, далучаным да прыёмных экзаменаў, прадстаўляюцца месчны адпачынак з захаваннем заробковай платы па месцу работы для падрыхтоўкі і здачы прыёмных экзаменаў і згодна з палажэннем аб аспірантуры і загадам міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР.

Пашпарт і дыплом аб заканчэнні вучы прадстаўляюцца асабіста паступаючаму ў аспірантуру.

Завая прымаюцца да 20 чэрвеня. Прыёмныя экзамены з 26 чэрвеня па 5 ліпеня.

Асабам, далучаным да прыёмных экзаменаў, прадстаўляюцца месчны адпачынак з захаваннем заробковай платы па месцу работы для падрыхтоўкі і здачы прыёмных экзаменаў і згодна з палажэннем аб аспірантуры і загадам міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР.

Пашпарт і дыплом аб заканчэнні вучы прадстаўляюцца асабіста паступаючаму ў аспірантуру.

Завая прымаюцца да 20 чэрвеня. Прыёмныя экзамены з 26 чэрвеня па 5 ліпеня.

Асабам, далучаным да прыёмных экзаменаў, прадстаўляюцца месчны адпачынак з захаваннем заробковай платы па месцу работы для падрыхтоўкі і здачы прыёмных экзаменаў і згодна з палажэннем аб аспірантуры і загадам міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР.

Пашпарт і дыплом аб заканчэнні вучы прадстаўляюцца асабіста паступаючаму ў аспірантуру.

Завая прымаюцца да 20 чэрвеня. Прыёмныя экзамены з 26 чэрвеня па 5 ліпеня.

Асабам, далучаным да прыёмных экзаменаў, прадстаўляюцца месчны адпачынак з захаваннем заробковай платы па месцу работы для падрыхтоўкі і здачы прыёмных экзаменаў і згодна з палажэннем аб аспірантуры і загадам міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР.

Пашпарт і дыплом аб заканчэнні вучы прадстаўляюцца асабіста паступаючаму ў аспірантуру.

Завая прымаюцца да 20 чэрвеня. Прыёмныя экзамены з 26 чэрвеня па 5 ліпеня.

Асабам, далучаным да прыёмных экзаменаў, прадстаўляюцца месчны адпачынак з захаваннем заробковай платы па месцу работы для падрыхтоўкі і здачы прыёмных экзаменаў і згодна з палажэннем аб аспірантуры і загадам міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР.